

مروری بر وضعیت تجارت ایران با کشورهای سنگال، کنیا و مالی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی های اقتصادی

تهیه کننده: مهسا رجبی نژاد

ناظر: عاطفه قاسمیان

واحد گردآوری و تحلیل آمارهای اقتصادی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

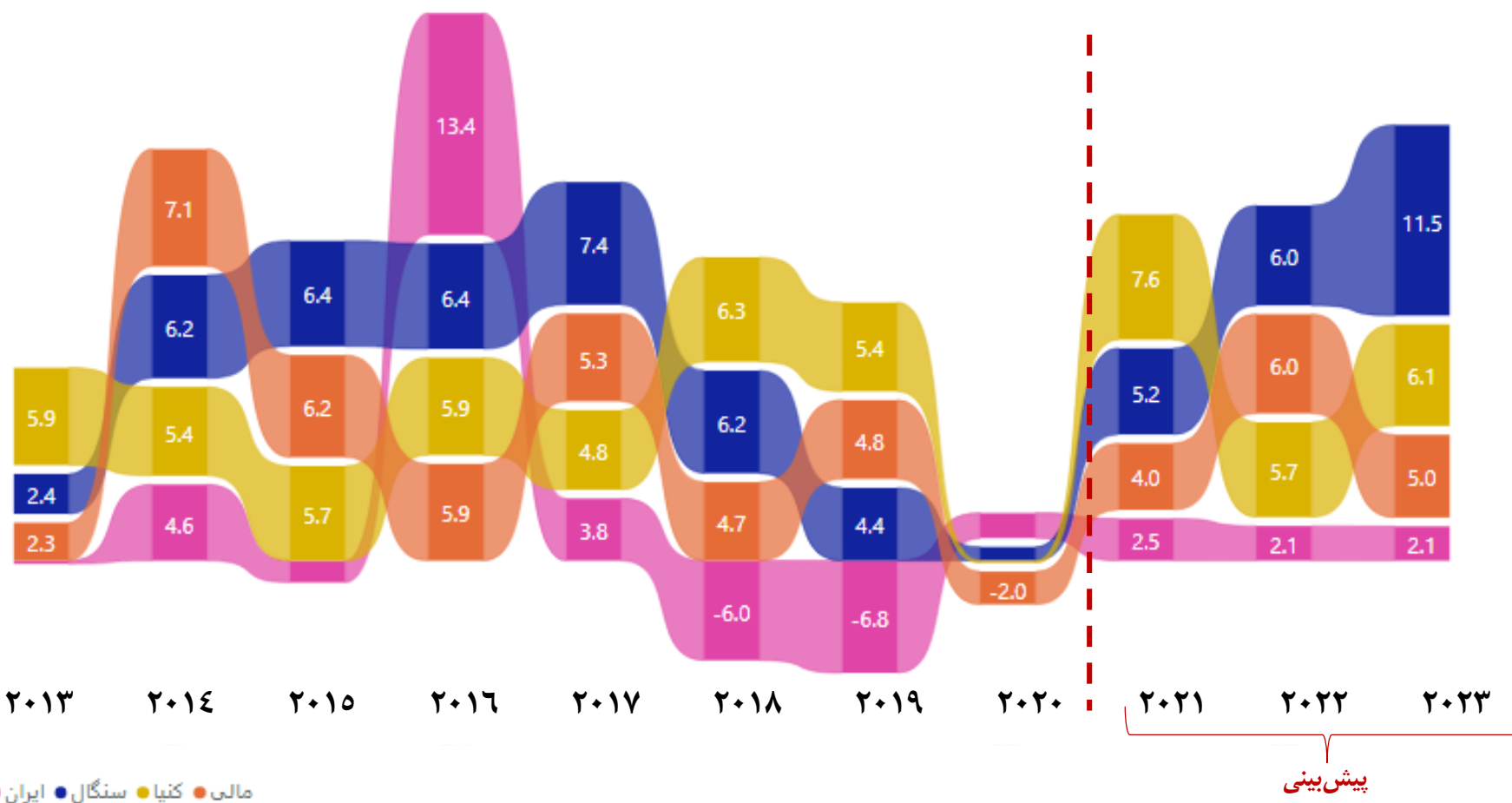
خرداد ۱۴۰۰

از طریق پست الکترونیکی زیر می‌توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

economic.tccim@gmail.com

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

نمودار ۱. روند رشد اقتصادی کشورهای ایران، کنیا، مالی و سنگال از ابتدای سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳ (درصد)

پیش‌بینی
منبع داده‌ها: صندوق بین‌المللی پول

رشد مثبت اقتصادی سه کشور کنیا، مالی و سنگال در سال ۲۰۲۰ و پیش‌بینی رشد حداقل ۴ تا ۷٫۶ درصدی این سه کشور برای سال ۲۰۲۱، چشم‌انداز مثبت فعالیت‌های اقتصادی به ویژه در حوزه تجارت این کشورها و به تبع آن فرصت‌های قابل بهره‌برداری توسط شرکای اقتصادی و تجاری آنها از جمله کشور ایران خواهد بود. شایان ذکر است رشد اقتصادی ایران بین سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۰ تنها در دو سال ۲۰۱۶ و ۲۰۲۰ بیشتر از کشورهای کنیا، مالی و سنگال بوده است. طبق پیش‌بینی‌های صندوق بین‌المللی پول بین سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳ نیز رشد اقتصادی ایران برای سه سال پیاپی از رشد اقتصادی کشورهای مذکور پایین‌تر خواهد بود.

جدول ۱. سرانه تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت کشورهای ایران، کنیا، مالی و سنگال از ابتدای سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳ (برابری قدرت خرید، دلار بین‌المللی ۲۰۱۷)

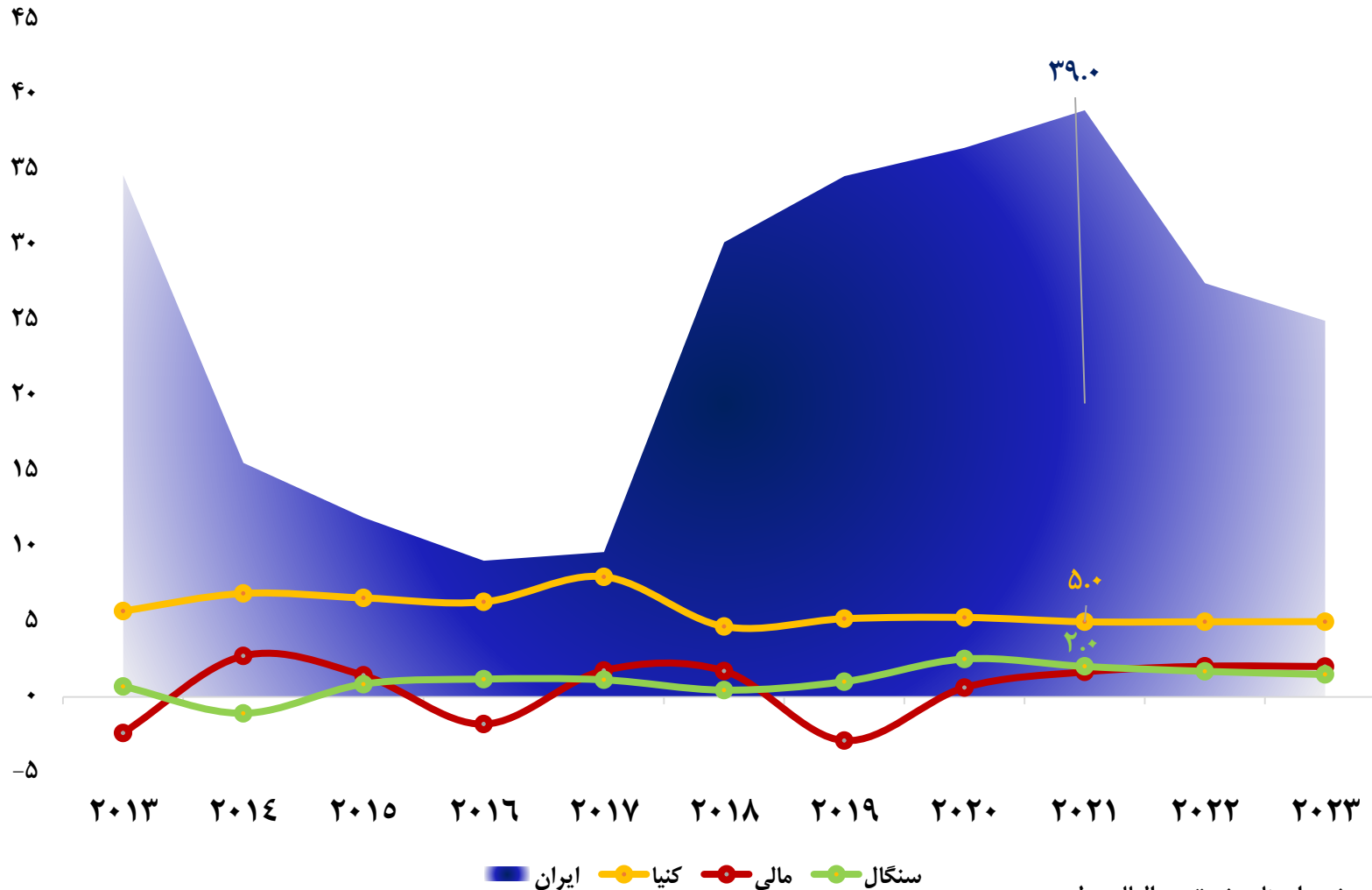
سال	ایران	کنیا	مالی	سنگال
۲۰۱۳	۱۲.۵۵	۳.۹۷	۲.۰۵	۲.۷۸
۲۰۱۴	۱۲.۸۷	۴.۰۹	۲.۱۴	۲.۸۷
۲۰۱۵	۱۲.۵۴	۴.۲۳	۲.۲۰	۲.۹۷
۲۰۱۶	۱۴.۰۵	۴.۳۸	۲.۲۶	۳.۰۷
۲۰۱۷	۱۴.۴۰	۴.۴۸	۲.۳۲	۳.۲۰
۲۰۱۸	۱۳.۳۸	۴.۶۵	۲.۳۵	۳.۳۱
۲۰۱۹	۱۲.۳۴	۴.۷۸	۲.۳۹	۳.۳۶
۲۰۲۰	۱۲.۳۹	۴.۶۷	۲.۲۸	۳.۳۰
۲۰۲۱	۱۲.۵۸	۴.۹۱	۲.۳۰	۳.۳۷
۲۰۲۲	۱۲.۷۲	۵.۰۸	۲.۳۶	۳.۴۸
۲۰۲۳	۱۲.۸۶	۵.۲۷	۲.۴۱	۳.۷۸

منبع داده‌ها: صندوق بین‌المللی پول

مطابق جدول ۱، سرانه تولید ناخالص داخلی ایران (بر اساس برابری قدرت خرید) همواره طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۰ از سه کشور کنیا، مالی و سنگال بیشتر بوده و مطابق پیش‌بینی‌های صندوق بین‌المللی پول، طی سه سال آتی نیز همین روند را در پی خواهد داشت. پس از ایران، سرانه تولید ناخالص داخلی کنیا از کشورهای مذکور بالاتر است.

بعد از افت سرانه تولید ناخالص داخلی سه کشور آفریقایی مورد بررسی در سال ۲۰۲۰ عمدتاً به دلیل همه‌گیری کووید-۱۹ و کاسته شدن از سرعت رشد اقتصادی، انتظار می‌رود متغیر مزبور طی سال‌های آینده روند رو به رشد مثبتی داشته باشد که این موضوع به معنی افزایش تقاضا و مصرف در این اقتصادها و همچنین افزایش تامین بخشی از نیاز از طریق تبادلات تجاری است و می‌تواند به عنوان فرصت خوبی برای شرکای اقتصادی این کشورها، محسوب شود.

نمودار ۲. روند تورم کشورهای ایران، کنیا، مالی و سنگال از ابتدای سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳ (درصد)

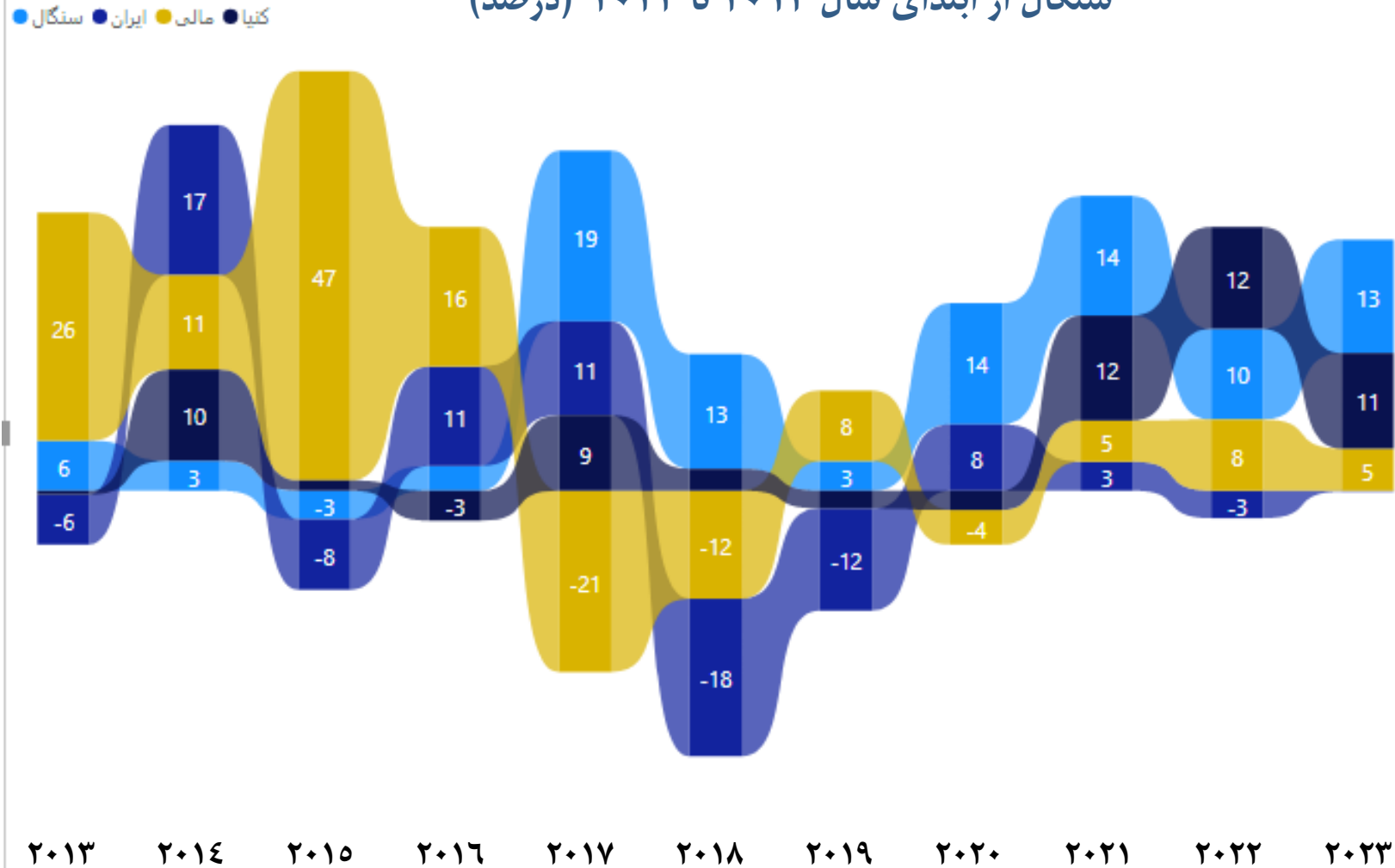

منبع داده‌ها: صندوق بین‌المللی پول

سطح تورم کمتر از ۵ درصد کشورهای افریقایی مورد بررسی با در نظر گرفتن سطح توسعه یافتگی این اقتصادها و همچنین روند تورم آنها، نشان می‌دهد که اقتصادهای مزبور از ثبات نسبی اقتصادی خوبی از منظر نوسانات نرخ تورم و همچنین کم بودن آن برخوردارند لذا این اقتصادها می‌توانند شرکای اقتصادی و تجاری خوبی برای ایران در راستای توسعه تبادلات تجاری باشند.

همانطور که ملاحظه می‌شود، طی سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۳ تورم ایران با اختلاف همواره از سه کشور مالی، کنیا و سنگال بیشتر بوده و مطابق پیش‌بینی‌ها، در سال ۲۰۲۱ برای سومین سال پیاپی تورم ایران صعودی خواهد بود. پس از ایران کنیا بیشترین تورم را در میان سه کشور مذکور داراست.

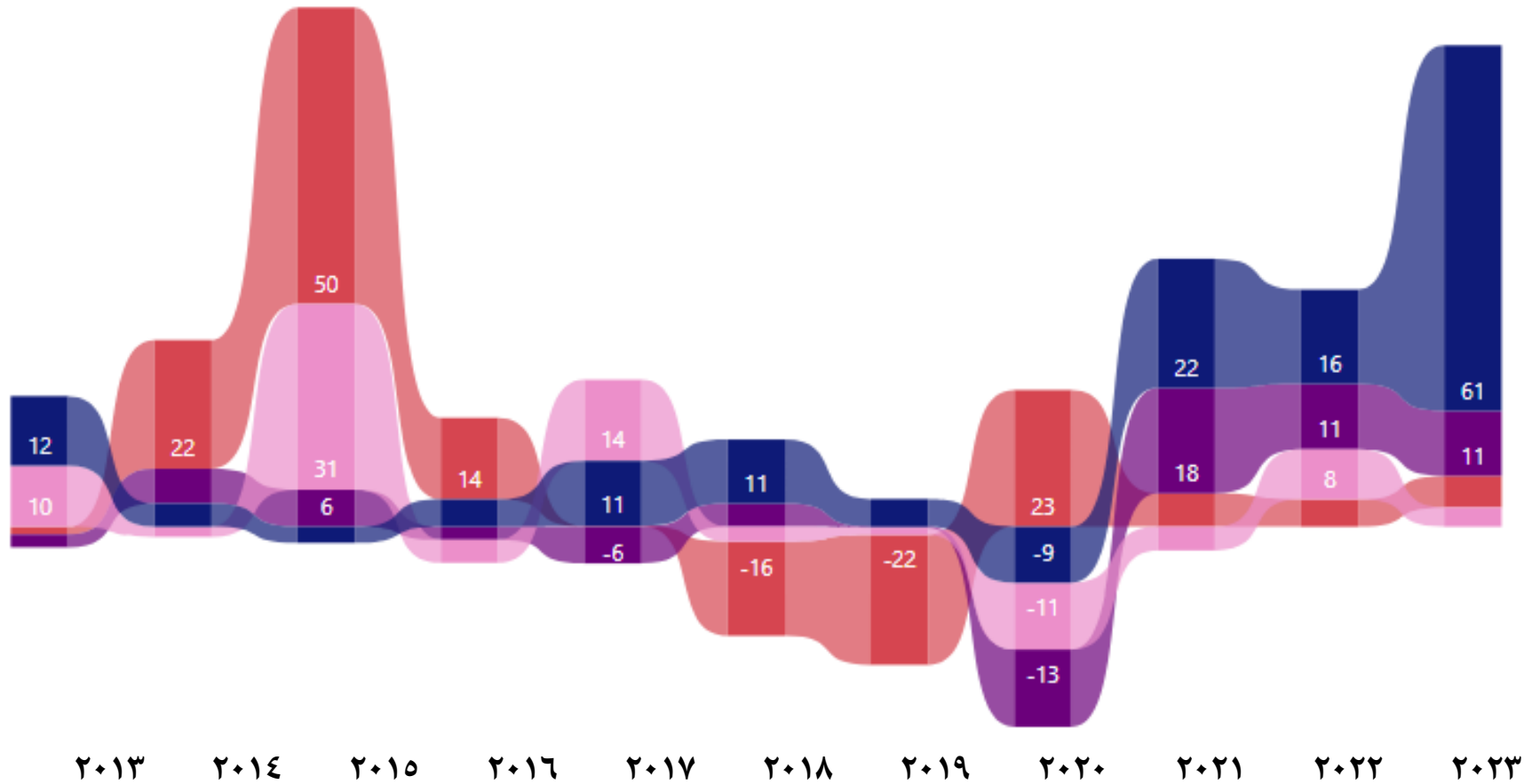
نمودار ۳. روند تغییرات حجم واردات کشورهای ایران، کنیا، مالی و سنگال از ابتدای سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳ (درصد)

با توجه به نمودار ۳، تغییرات سالانه حجم واردات کشورهای ایران، کنیا، مالی و سنگال طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۰ با فراز و نشیب‌هایی همراه بوده و مطابق پیش‌بینی‌ها برای سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳ نیز این تغییرات روند ثابتی را برای هیچ یک از کشورهای مذکور در پیش نخواهند گرفت؛ اگرچه که طی سه سال مذکور تغییرات برای سه کشور آفریقایی مثبت بوده و تنها سرعت رشد آن کم و زیاد می‌شود.

انتظار نرخ رشد ۵ تا ۱۴ درصدی برای حجم واردات سه کشور آفریقایی مورد بررسی در سال ۲۰۲۱، حاکی از فرصت بدیلی برای شرکای تجاری این اقتصادها در زمینه توسعه صادرات به این کشورهاست که ایران نیز می‌تواند از این فرصت حداکثر استفاده را داشته باشد.

نمودار ۴. روند تغییرات حجم صادرات کشورهای ایران، کنیا، مالی و سنگال از ابتدای سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳ (درصد)

منبع داده‌ها: صندوق بین‌المللی پول

مطابق نمودار ۴، تغییرات حجم صادرات کشورهای ایران، کنیا، مالی و سنگال طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۰ همانند واردات با نوساناتی همراه بوده و مطابق پیش‌بینی‌های صورت گرفته توسط صندوق بین‌المللی پول برای سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳ نیز این تغییرات روند ثابتی را برای هیچ یک از کشورهای مذکور در پیش نخواهند گرفت. بدنبال رکود اقتصادی ناشی از همه‌گیری کووید-۱۹، اکثر اقتصادهای جهان از جمله سه کشور کنیا، مالی و سنگال و همچنین ایران با افت قابل توجه صادرات در سال ۲۰۲۰ مواجه شدند. با توجه به انتظار مثبت رشد صادرات برای کشورهای کنیا و سنگال و مالی، فرصت‌هایی برای ایران در قالب ایجاد رابطه تجاری مبتنی بر برد-برد و یا توسعه صادرات وجود دارد.

صادرات ایران به کشورهای کنیا، مالی و سنگال

جدول ۲. صادرات ایران به کشورهای کنیا، مالی و سنگال از ابتدای سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ (میلیون دلار)

سال	کنیا	مالی	سنگال
۱۳۹۵	۵۶.۵	۰.۳	۴.۵
۱۳۹۶	۱۱۰.۸	۰.۴	۶.۱
۱۳۹۷	۸۶.۴	۰.۶	۴.۲
۱۳۹۸	۴۸.۲	۱.۳	۲.۳
۱۳۹۹	۵۰.۸	۰.۳	۶.۵

منبع داده‌ها: گمرک ج.ا.۱

همانطور که ملاحظه می‌شود در میان سه کشور آفریقایی کنیا، مالی و سنگال، طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ صادرات ایران به کنیا از سایر کشورهای مذکور بیشتر بوده و در سال ۱۳۹۹ به ۵۰.۸ میلیون دلار رسیده که نسبت به سال قبل با افزایش ۵.۴ درصدی همراه بوده است. پس از کنیا صادرات ایران به مالی و سنگال در سال ۱۳۹۹ به ترتیب ۳۰۰ هزار دلار و ۶.۵ میلیون دلار بوده که نسبت به سال ۱۳۹۸ با کاهش حدود ۷۷ درصدی و افزایش نزدیک به سه برابری همراه بوده است. با توجه به انتظار رشد واردات سه کشور سنگال، کنیا و مالی در سال ۲۰۲۱، امکان افزایش حجم پایین صادرات ایران به این کشورها وجود دارد.

واردات ایران از کشورهای کنیا، مالی و سنگال

جدول ۳. واردات ایران کشورهای کنیا، مالی و سنگال از ابتدای سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹
(میلیون دلار)

سال	کنیا	مالی	سنگال
۱۳۹۵	۱۰.۷	۰.۴	۰.۴
۱۳۹۶	۶.۵	۰.۲	۰.۲
۱۳۹۷	۱۱.۵	—	—
۱۳۹۸	۶.۳	۰.۰۲	۰.۰۲
۱۳۹۹	۶.۲	۰.۰۰۴	۰.۲

منبع داده‌ها: گمرک ج.ا.ا.

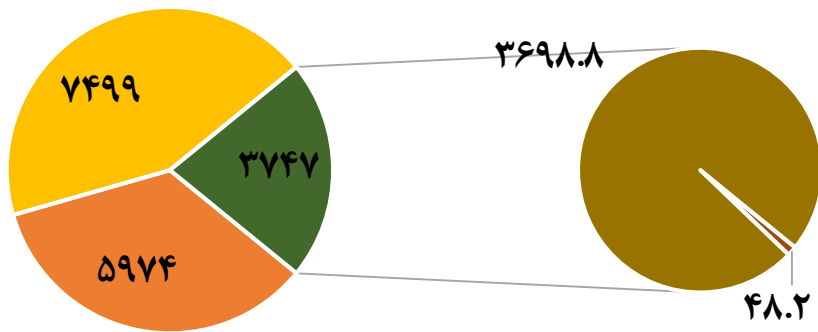
مطابق جدول ۳، در میان سه کشور آفریقایی کنیا، مالی و سنگال، طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ واردات ایران از کنیا از سایر کشورهای مذکور بیشتر بوده و در سال ۱۳۹۹ به ۶.۲ میلیون دلار رسیده که نسبت به سال قبل حدود ۱.۶ درصد کاهش یافته است. به طور کلی واردات ایران از کشورهای مالی و سنگال طی ۵ سال گذشته بسیار ناچیز بوده و در سال ۱۳۹۹ به ترتیب ۴ هزار دلار و ۲۰۰ هزار دلار بوده است.

- با توجه به روند تجارت فیما بین ایران با سه کشور کنیا، سنگال و مالی، همواره تراز تجاری ایران به این سه کشور مثبت بوده که توان نسبتاً پایین صادرات این کشورها و در مقابل نیاز به واردات بالای آنها، فرصت خوبی برای توسعه صادرات کالایی ایران به این کشورها محسوب می‌شود.
- در سال ۱۳۹۹ تراز تجاری ایران به کشور کنیا برابر با ۴۴.۶ میلیون دلار، با کشور مالی برابر با ۲۹۰ هزار دلار و با کشور سنگالی برابر با ۶.۳ میلیون دلار بوده است. علی‌رغم صادرات کم این کشورها، علت اصلی کم بودن تراز تجاری مثبت ایران با آنها ناشی از صادرات کم ایران به کشورهای مزبور است.

سهم ایران از کل واردات کالایی کشورهای کنیا، مالی و سنگال

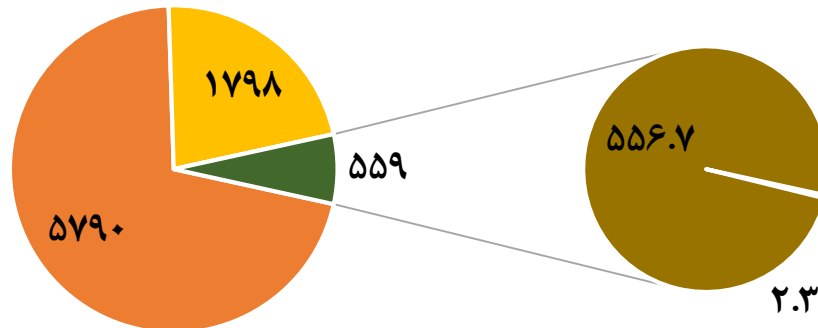
سهم ایران از واردات ۱۷,۲ میلیارد دلاری کنیا از جهان در سال ۲۰۱۹ - میلیون دلار

- آسیا به جز خاورمیانه
- جهان به غیر از آسیا
- ایران
- خاورمیانه
- سایر کشورهای خاورمیانه

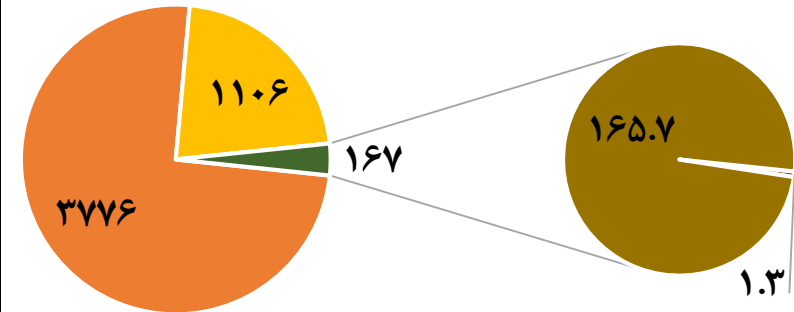
سهم ایران از واردات ۸,۱ میلیارد دلاری سنگال از جهان در سال ۲۰۱۹ - میلیون دلار

- آسیا به جز خاورمیانه
- جهان به غیر از آسیا
- ایران
- خاورمیانه
- سایر کشورهای خاورمیانه

سهم ایران از واردات ۵ میلیارد دلاری مالی از جهان در سال ۲۰۱۹ - میلیون دلار

- آسیا به جز خاورمیانه
- جهان به غیر از آسیا
- ایران
- خاورمیانه
- سایر کشورهای خاورمیانه

سهم ایران از کل واردات کالایی سه کشور آفریقایی مورد بررسی از جهان بسیار کم و ناچیز است. در سال ۲۰۱۹ سهم ایران از واردات کالایی کشور کنیا از جهان، فقط ۰.۳ درصد و از واردات کشور سنگال و مالی حدود ۰.۰۳ درصد است. این در حالی است که کشورهای مزبور واردات قابل توجهی از منطقه آسیا و همچنین منطقه خاورمیانه دارند.